

פרשת עקב

בס"ד. משיחת ו' תשרי ה'תש"נ

הנחה פרטית בלתי מוגה

המצב בעיר דנייפרופטרובסק בזמן ההוא היה שזאת היתה "עיר הבירה" לענייני יהדות של כל אוקראינה - כך היה נקרא אז אותו חלק של דרום רוסיה.

השלטונות ערכו רדיפות אחר הרבנים כדי שלא יתערבו בענייני יהדות. ואדרבה – לחצו עליהם שיחתמו על מכתב המאשר שהשלטון אינו רודף את ענייני הדת, וכפי שסופר כמה פעמים. אבי יצא אז בגלוי, והודיע שלא רק שהוא לא יחתום על המכתב - לאחר שכבר הצליחו להכריח כמה רבנים שיחתמו על המכתב, מתוך ייסורים, ובאיומים והפחדות, וכולי וכולי - אלא הוא גם ישתדל לפרסם שהוא לא חותם.

ולמה הוא לא חותם? משום שהוא יודע שזה שקר. בעצם, כולם יודעים זאת, אבל הם מפחדים לדבר על זה. ולכן, כשהוא יכריז על כך בגלוי, יש אפשרות שעל כל פנים חלק מהרבנים יצטרפו אליו. ואז תתחולל מהפכה, וכולי.

ולכן השלטונות חייבים להיכנע לדרישות שונות שלו, החל מהדרישה בנוגע למצה – "מיכלא דמהימנותא" – מאכל האמונה. הוא היה צריך לנסוע למוסקבה כדי להשיג רשיון, שיאפשר להם לטחון את החיטים באופן כזה שזה יהיה כשר לפסח. יקטרינוסלב – דנייפרופטרובסק – היתה בשטח שבו צמחו חיטים ושעורים וכיוצא בזה. ואבי היה האיש שהסתכן והודיע שהוא נוסע בפועל למוסקבה.

הוא לא חשש שמא לא יאפשרו לו לנסוע, ואחר כך יצליחו לגרום שהוא לא יתקבל לפגישה במוסקבה. אלא הוא נסע למוסקבה ודיבר עם הנשיא קלינין בעצמו, שהיה הנשיא של כל הממלכה, של כל המשטר הקומוניסטי, והצליח לקבל ממנו רשיון, שמורה לכל הפקידים, פקידי ממלכה, הנמצאים ביקטרינוסלב, שם היו הטחנות המרכזיות לטחינת החיטים, שהם לא יתערבו, אלא יצייתו להוראותיו. וכשיגיע המשגיח שהרב שניאורסאהן מינה, ויגיד שזה לא כשר, אז אסור להשתמש בזה. כך הוא הזהיר את הממשלה.

ואז הם היו עלולים להאשים את הרב שניאורסאהן שהוא מזיק לממלכה הקומוניסטית – לא רק ביקטרינוסלב ובאוקראינה, אלא זה משפיע על כל רוסיה, מכיון

פרשת עקב

ששטח זה היה המקור להפצת חיטים לכל רחבי רוסיה. ולמרות זאת, אבי אמר שהוא לא ייבהל מכך, אלא יעשו פירסום גדול לעניין, ואז הוא יהיה בטוח שקאלינין בעצמו יקבל אותו, ולא יאפשר שלא להרשות לו להתקבל אצלו.

וכך אכן קרה: הפקודה הגיעה ליקטרינוסלב, שם היו כל הטחנות המרכזיות. והם אמרו שאבי יבחר בעצמו את המשגיחים, ואף אחד לא יגיד למשגיחים מה לעשות, והמשגיח לא צריך בכלל להסביר לשלטונות, איזה קמח הוא פוסל ולמה הוא פוסל. הוא צריך למסור דין-וחשבון, והסבר, רק לרב שניאורסאהן. ואחר כך הרב שניאורסאהן ידווח לרשויות שאותו קמח – שביום פלוני הגיעו החיטים ואחר כך טחנו אותם, וכולי, אסור להשתמש בו לפסח. צריך לשלוח אותו בחזרה, או למוכרו במחיר זול יותר, וכיוצא בזה, וכולי, וכולי.

היכולת לעשות את כל זה היתה הודות לכך שמסביבו, בביתו, היה מצב-רוח כזה שלא רק שהם לא פחדו – דבר שהיה עלול להפחיד גם אותו – אלא אדרבה: הם עודדו אותו ונתנו לו כוח וחוזק רוח שלא להתחשב בכל הסכנות. וזאת, אף על פי שהמצב אז בכל המדינה היה כזה שהם היו עלולים להאשים לא רק את הרב עצמו, אלא גם את כל בני ביתו, ועל אחת כמה וכמה – את אשתו, שחיה איתו באותו בית ותומכת בו בפעילותו האנטי-מהפכנית, שמזיקה לכל המדינה בנוגע לקמח המרכזי של כל המדינה.

ולמרות זאת, היא סייעה לו בזה, ולא איפשרה שיפריעו לה או שיפחידו אותה. ואף על פי שהיו כאלה שפחדו מהפקידים, והיו גם ידידים קרובים שפחדו, שמא הממשלה תקיים את איומיה. הם הגיעו בחשאי בלילה כדי שלא יראו שהם הולכים אל הרב, משום שדבר זה כשלעצמו היה נחשב לחטא. הם סיפרו שיש להם ידיעות על הסכנות, באמצעות הקשרים שלהם עם ה"צ'יקה" – כך נקראה שם המשטרה החשאית. היו אלה הרודפים הראשיים, שנעזרו ב"ביסקציה" – המחלקה היהודית. ליבסקציה עצמה לא היה כוח שליטה. הם היו צריכים לפנות אל הגויים, אל הקומוניסטים, והם היו אלה שביצעו את הדברים בפועל.